

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 147/2014-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. apríla 2014 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ivetty Macejkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Sergeja Kohuta predbežne prerokoval sťažnosť A. H., a I. H., zastúpených advokátom JUDr. Tiborom Šafárikom, Advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 11 Co 364/2012 z 10. apríla 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. H. a I. H. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. júna 2013 doručená sťažnosť A. H. a I. H. (ďalej len „sťažovatelia“), pre namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 Co 364/2012 z 10. apríla 2013.

2. Sťažovatelia v podanej sťažnosti uvádzajú:

«Sťažovatelia podali na Okresný súd v Michalovciach žalobu o určenie práva k nehnuteľnosti. Predbežnou otázkou bolo posúdenie platnosti darovacej zmluvy, ktorou žalobcovia previedli na žalovaného (pôvodne ako maloletého zastúpeného matkou) jej časť. Nehnuteľnosť slúži ako reštaurácia. Účastníci zmluvy sú príbuzní. Darovaciu zmluvu spisovala advokátka na žiadosť zákonnej zástupkyne obdarovaného. V nej malo byť okrem iného zakotvené, ako a kedy sa tento zapojí do spravovania spoluvlastníctva a chodu prevádzky. Jeho matka prijala úlohu administratívnej pracovníčky. Rôzne názory aktérov na viacero otázok v spojitosti s prevádzkou viedli sťažovateľov k pokusu konfrontovať realitu s obsahom zmluvy. Keď sťažovatelia upozornili na jej text, dopustili sa fatálnej chyby: vrátili ju medzi ostatnú agendu, ktorú „spravovala“ matka obdarovaného. Bol to ich jediný exemplár. Napokon zistili, že do katastra bolo uložené právo na základe radikálne pozmenenej zmluvy čo do obsahu a nevyhovujúcej čo do formy. Nielenže chýbalo niekoľko článkov (nie iba čl. V.), ale pozmeňovateľ, či skôr falšovateľ využil fakt, že podpisy účastníkov boli na osobitnom hárku, takže „opticky“ vyzeral text ako úplný. Navyiac exempláre zmluvy niesli stopy viacnásobného zopínania (a teda aj rozopínania) jej dvoch osobitných hárkov. V podrobnostiach, ktorých je veľa, odkazujem na obsah spisu predovšetkým preto, lebo ich vyhodnotenie je podstatou sťažnosti a porušenia základného práva iba v menšom rozsahu. Tú vidím predovšetkým v posudzovaní právnej stránky veci.

Okresný súd žalobu rozsudkom 6 C/86/2008 z 1. 3. 2010 zamietol. Odvolací súd v konaní 11 Co 169/2010 napadnutý rozsudok zmenil a žalobe vyhovel.

Na dovolanie žalovaného najvyšší súd SR uznesením 6 Cdo 64/2011-198 z 26. 9. 2012 rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie. V novom konaní spravujúc sa právnym názorom dovolacieho súdu Krajský súd v Košiciach rozsudkom 11 Co 364/2012 z 10. 4. 2013 napadnutý rozsudok Okresného súdu potvrdil.

Právny názor dovolacieho súdu rešpektovaný sudom odvolacím predstavuje podľa môjho názoru flagrantné porušenie základného práva na spravodlivé súdne konanie a súdnu ochranu práv sťažovateľov.

Vec má z hľadiska porušenia základných práv dve roviny - všeobecnú a konkrétnu...

a) Pokiaľ ide o konkrétne okolnosti prípadu, už som v predchádzajúcom texte problém uviedol. Je ním evidentný odklon od právnej praxe, riešiacej podmienky platnosti zmlúv o prevode nehnuteľností vo svetle požiadaviek § 46 ods. 2 Obč. zákonníka, špeciálne jeho poslednej vety.

Exempláre darovacej zmluvy o dvoch listoch formátu A4 - prvá strana jedného uvádza kontrahentov, okrem sponky sú na nej skopírované dve stopy po predošlých spájaniach, strana druhá samotný obsah zmluvy, z ktorého zrejme nedopatrením pri skenovaní a vynechaní čl. V pokračuje čl. VI, druhý list obsahuje overené podpisy kontrahentov, pričom stopy po predchádzajúcich spájaniach viditeľné nie sú.

...

Z dôvodu, ktorý ani Krajský ani Najvyšší súd nijako nevysvetlil, sa ostatný rozsudok diametrálne odklonil od stanoviska Občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR z 3. októbra 2001 Cpj 33/01, ktorým bolo s podrobným odôvodnením odmietnuté odôvodnenie rozhodnutia NS SR sp. zn. 2 Cdo 17/96, zhodné s kritizovaným. Treba pritom považovať (niet dôkazu opaku) za isté, že tento judikát vychádzal z hodnotenia všetkých súvislostí, vedúcich k jeho záveru, ktoré teraz napadnutý rozsudok vyhodnotil opačne. Osobitne považujem za neprijateľné ignorovať skutočnosť, že absolútne neplatný právny úkon, napadnuteľný kýmkoľvek (s odôvodnením naliehavého právneho záujmu) a kedykoľvek oprávňuje účastníka odvolávať sa na „právnú istotu“, získanú plynutím času...

Ak neexistuje legálna definícia „tej istej listiny“ v § 46 ods. 2 OZ, je prakticky vylúčené neprístupiť ku všetkým priliehavým metódam výkladu tohto zloženého pojmu. A ten v minulosti poskytnutý bol. Na jeho vyvrátenie nemôže postačovať názor na str. 6 dovolacieho uznesenia, do napadnutého rozsudku implantovaný, že „na tom nič nemôže zmeniť ani skutočnosť, že súdna prax otázku technickej jednoty listiny... v citovanom stanovisku vyriešila.“ Z doterajšej judikatúry Ústavného súdu, týkajúcej sa zásahov do rozhodovacej činnosti súdov, možno vyvodiť niekoľko modelových prípadov, kedy interpretácia jednoduchého práva porušuje tiež ústavne garantované práva. Ide najmä o prípady konkurencie interpretačných alternatív jednej a tej istej normy. Závery napadnutého rozsudku priam negujú aj interpretačné pravidlo, uvedené v čl. 152 ods. 4 Ústavy SR. Treba považovať za absolútne irelevantné, čo by po vyslovení neplatnosti zmluvy z uvedeného dôvodu mohlo nastať v iných vzťahoch. Za irelevantné to totiž považuje samotný inštitút absolútnej neplatnosti právnych úkonov.

b) Judikatúra môže zaznamenať zmeny. Okolnosti, za ktorých k tomu dochádza nie sú neznáme. Právna prax ich rámcovo dostatočne jasne definovala, resp. ustanovila. Tento prípad však dokonale ilustratívnym spôsobom objasňuje, že miere nebezpečenstva, ktorej má či už právna norma alebo jej výklad čeliť, je vo vysokom stupni známa. Boli to nepochybne modality formálnych nedostatkov zmlúv, umožňujúce neskoršie zásahy a nedohodnuté úpravy v nich, ktoré viedli k sprísneniu písomnej formy uvedeným stanoviskom. Navyiac okrem výkladu autoritatívneho (napr. I. ÚS 123/10) ohľadne excesu z praxe je tu prax „nesúdna“ a to napríklad usmernenie v publikácii „Smlouvy o prevodu nemovitostí“ vydanú ústredím ČS advokácie z roku 1989 na str. 42, prípadne v Justičnej revui č. 4/2012 str. 499 - 500. Posudzovaná zmluva predstavuje azda najdokonalejší príklad situácie, ku ktorej dôjde pri nerešpektovaní prísnejšej formy písomných zmlúv o prevode nehnuteľností, Krajský súd sa ku konkrétnym okolnostiam vôbec nevyjadril: na základe čoho napríklad obišiel vysvetlenie, prečo má za to, že podpisy účastníkov sú „na tej istej listine“, prípadne v čom vidí naplnenie účelu právnej úpravy v tomto konkrétnom spore. Absentuje tiež dokonalý, podrobný popis spornej zmluvy.

...

V otázke primeraného zadosťučinenia sa sťažovatelia uchádzajú o zváženie pocitov roztrpčenia a sklamaní z takéhoto „osobitného“ výkonu spravodlivosti. Už konanie

na prvostupňovom súde bolo evidentne „naťahované“, ak uvážime dôvod rozhodnutia. Napokon k takému pocitu prispieva aj nečakaná submisívnosť napadnutého rozsudku, resp. Krajského súdu za situácie, keď bol sám svedkom (i keď v inej dimenzii subordinácie) nerešpektovania dominantného právneho názoru. Navrhované zrušenie rozsudku nemôže v plnej miere nemateriálnu ujmu kompenzovať... »

3. Na základe uvedeného sťažovateľa navrhli, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. VYSLOVÍ porušenie základných práv sťažovateľov, chránených čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6. ods. 1 Dohovoru rozsudkom Krajského súdu Košice sp. zn. 11 Co 364/2012 - 214 zo dňa 10. 4. 2013

2. ZRUŠÍ uvedený rozsudok a vráti vec na ďalšie konanie Krajskému súdu v Košiciach.

3. PRIZNÁ sťažovateľovi z titulu primeraného zadostučinenia každému 500,- € a

4. PRIZNÁ sťažovateľovi právo na náhradu trov konania.“

Sťažovatelia následne listom doručeným ústavnému súdu 3. júla 2013 doplnili sťažnosť tak, že namietajú aj porušenie základného práva na ochranu majetku v zmysle čl. 20 ústavy a čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“). V ďalšom vyjadrení z 22. januára 2014 sťažovatelia poukázali na ďalšiu judikatúru týkajúcu sa predmetu konania (R 69/2001, Cjp 33/01, 3 Cdo 137/96, R 32/2008, 3 Sžo 55/2006).

II.

4. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 20 ods. 2 ústavy zákon ustanoví, ktorý ďalší majetok okrem majetku uvedeného v čl. 4 tejto ústavy, nevyhnutný na zabezpečovanie potrieb spoločnosti, rozvoja národného hospodárstva a verejného záujmu, môže byť iba vo vlastníctve štátu, obce alebo určených právnických osôb. Zákon tiež môže ustanoviť, že určité veci môžu byť iba vo vlastníctve občanov alebo právnických osôb so sídlom v Slovenskej republike.

Podľa čl. 20 ods. 3 ústavy vlastníctvo zaväzuje. Nemožno ho zneužiť na ujmu práv iných alebo v rozpore so všeobecnými záujmami chránenými zákonom. Výkon vlastníckeho práva nesmie poškodzovať ľudské zdravie, prírodu, kultúrne pamiatky a životné prostredie nad mieru ustanovenú zákonom.

Podľa čl. 20 ods. 4 ústavy vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

Podľa čl. 20 ods. 5 ústavy iné zásahy do vlastníckeho práva možno dovoliť iba vtedy, ak ide o majetok nadobudnutý nezákonným spôsobom alebo z nelegálnych príjmov a ide o opatrenie nevyhnutné v demokratickej spoločnosti pre bezpečnosť štátu, ochranu verejného poriadku, mravnosti alebo práv a slobôd iných. Podmienky ustanoví zákon.

8. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

9. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

10. Podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Predchádzajúce ustanovenie nebráni právu štátov prijímať zákony, ktoré považujú za nevyhnutné, aby upravili užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom a zabezpečili platenie daní a iných poplatkov alebo pokút.

11. Podľa § 40 ods. 1 Občianskeho zákonníka ak právny úkon nebol urobený vo forme, ktorú vyžaduje zákon alebo dohoda účastníkov, je neplatný.

Podľa § 46 ods. 1 Občianskeho zákonníka písomnú formu musia mať zmluvy o prevodoch nehnuteľností, ako aj iné zmluvy, pre ktoré to vyžaduje zákon alebo dohoda účastníkov.

Podľa § 46 ods. 2 Občianskeho zákonníka pre uzavretie zmluvy písomnou formou stačí, ak dôjde k písomnému návrhu a k jeho písomnému prijatiu. Ak ide o zmluvu o prevode nehnuteľnosti, musia byť prejavy účastníkov na tej istej listine.

12. Podstatou sťažnosti sťažovateľov je namietané porušenie ich základného práva a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu, a to rozsudkom krajského súdu sp. zn. 11 Co 364/2012 z 10. apríla 2013. Sťažovatelia nesúhlasia s právnym názorom krajského súdu uvedeným v namietanom rozsudku. Podľa ich názoru sa krajský súd, rešpektujúc právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súdu dovolacieho uvedený v uznesení sp. zn. 6 Cdo 64/2011 z 26. septembra 2012, odklonil od právnej praxe riešiacej podmienky platnosti zmlúv o prevode nehnuteľností podľa § 46 ods. 2 Občianskeho zákonníka, a to najmä stanoviska občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. Cpj 33/01 z 3. októbra 2001.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 11 Co 364/2012 z 10. apríla 2013

20. Vzhľadom na skutočnosť, že krajský súd v napadnutom rozsudku vychádzal z právneho názoru najvyššieho súdu v rozhodnutí o dovolaní sp. zn. 6 Cdo 64/2011 z 26. septembra 2012, ústavný súd sa oboznámil s obsahom označeného uznesenia najvyššieho súdu.

Najvyšší súd v uznesení sp. zn. 6 Cdo 64/2011 z 26. septembra 2012 okrem iného uviedol: *„Rozhodujúcimi otázkami, od riešenia ktorých bolo závislé správne právne posúdenie veci odvolacím súdom, tak boli otázky, či zmluva o prevode nehnuteľnosti pozostávajúca z viacerých listov, aby vyhovovala požiadavke ustanovenia § 46 ods. 2 OZ, musí spĺňať tzv. technickú jednotu listiny (pevné spojenie jednotlivých listov zmluvy formou zošitia) a či nedodržanie takéhoto pevného spojenia má za následok absolútnu neplatnosť zmluvy.*

K prvej otázke (predovšetkým tá bola predmetom stanoviska), dovolací súd uvádza, že za správny považuje názor odvolacieho súdu (uvedený v predchádzajúcom rozsudku krajského súdu sp. zn. 11 Co 169/2010 z 19. januára 2011, pozn.), podľa ktorého požiadavke ustanovenia § 46 ods. 2 OZ v prípade, ak zmluva o prevode nehnuteľnosti má viac ako jeden list, zodpovedá, že jednotlivé listy musia byť pevne spojené tak,

aby tvorili technickú jednotu listiny a že za takýto spôsob spojenia treba považovať zošitie listov šnúrou. Prísnejšie zákonné požiadavky na formálne (obsahové) náležitosti právneho úkonu majú totiž opodstatnenie tam, kde ide o právny úkon, ktorý má pre subjekty závažnejšie právne účinky a pri ktorom sa kladie zvýšený dôraz na právnu istotu subjektov i na právnu ochranu tretích osôb, ako je tomu pri zmluve o prevode nehnuteľnosti. Potiaľ možno s odvolacím súdom súhlasiť.

Pokiaľ ide o právny následok nedodržania technickej jednoty listiny, dovolací súd sa s názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, považuje ho za nesprávny.

...

Ustanovenie § 40 OZ upravuje neplatnosť právneho úkonu pre nedostatok formy.

Z odseku 1 tohto zákonného ustanovenia vyplýva, že len v prípade, ak zákon alebo dohoda stanovuje pre právny úkon určitú formu, jej nedodržanie má za následok neplatnosť právneho úkonu. To znamená, že sankcia neplatnosti právneho úkonu sa uplatní len vtedy, ak zákon (dohoda) určitú formu (napr. písomnú) alebo určitú náležitosť písomnej formy (napr. prejavy účastníkov musia byť na tej istej listine) včítane ich pojmových atribútov obligatórne vyžaduje a táto sa nerešpektuje. Právny úkon nemôže byť teda postihnutý neplatnosťou pri nedodržaní takej formálnej náležitosti, splnenie ktorej zákon (dohoda) výslovne pre určitý právny úkon nestanovuje. Neplatnosť právneho úkonu (v prípade nedodržania zákonom vyžadovanej formy absolútna neplatnosť právneho úkonu), totiž spôsobuje závažné právne dôsledky (nastáva bez ďalšieho priamo zo zákona, na právny úkon sa hľadí ako by nebol urobený).

Platnosť právneho úkonu z hľadiska jeho formy je potrebné posudzovať podľa stavu (skutkového a právneho), aký tu bol v čase uzavretia právneho úkonu. Jednoduchú písomnú formu musia mať podľa ustanovenia § 46 ods. 1 OZ zmluvy o prevodoch nehnuteľností.

Pre zachovanie jednoduchej písomnej formy, ktorej pojmové náležitosti sú písomnosť a podpis, zásadne postačuje, ak dôjde k písomnému návrhu a k jeho písomnému prijatiu (písomný návrh a jeho písomné prijatie môže byť urobené na osobitných listoch). Zákon v ustanovení § 46 ods. 2 veta druhá OZ stanovuje u zmluvy o prevode nehnuteľnosti ako ďalšiu náležitosť písomnej formy, že písomné prejavy účastníkov takejto zmluvy, včítane ich podpisov, musia byť na tej istej listine. Žiadnu osobitnú pojmovú náležitosť v prípade, že takúto zmluvu tvorí viac ako jeden list, neurčuje. Nevyžaduje pevné spojenie jednotlivých

listov a neurčuje ani konkrétny spôsob, ako majú byť jednotlivé listy spojené, aby zodpovedali požiadavke uvedenej v citovanom zákonnom ustanovení. Ak teda Občiansky zákonník výslovne nevyžaduje v prípade, že zmluva o prevode nehnuteľnosti pozostáva z viac ako jedného listu, pevné spojenie jednotlivých listov formou ich zošitia šnúrou, ako špecifickú pojmovú náležitosť zodpovedajúcu požiadavke uvedenej v § 46 ods. 2 veta druhá OZ, nemôže mať nedodržanie takéhoto spojenia bez ďalšieho za následok absolútnu neplatnosť právneho úkonu. Podľa dovolacieho súdu, to jednoducho znenia citovaných zákonných ustanovení neumožňujú. Na tom nemôže nič zmeniť ani skutočnosť, že súdna prax otázku technickej jednoty listiny zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ak pozostáva z viac ako jedného listu, v citovanom stanovisku vyriešila.

Podľa dovolacieho súdu opačný názor, by presahoval rámec platnej právnej úpravy určujúcej náležitosti písomnej formy zmluvy o prevode nehnuteľnosti. Negatívnym spôsobom by zasiahol nielen do právnej istoty účastníkov tohto konania (vid' okolnosti daného prípadu), ale by mohol negatívne ovplyvniť aj množstvo ďalších občianskoprávných vzťahov. Ak by sme totiž v súčasnosti prijali názor odvolacieho súdu, že zmluva o prevode nehnuteľnosti uzatvorená v roku 1998 je absolútne neplatná výlučne z dôvodu, že jej chýba pevné spojenie listov formou ich zošitia, postihnuté rovnakou vadou, vzhľadom na zaužívanú prax, by mohlo byť množstvo ďalších zmlúv v tom čase uzavretých. Mohlo by tak dôjsť s odstupom času k vážnemu narušeniu aj tých občianskoprávných vzťahov, ktoré sú ich účastníkmi dlhú dobu rešpektované, čo je z hľadiska právnej istoty týchto subjektov, ale aj tretích osôb, neprijateľné.

Správnosť dovolacím súdom vysloveného názoru potvrdzuje aj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 5. októbra 2006 sp. zn. 3 SŽ-o-KS 55/2006 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 3 z roku 2008 pod por. č. 32, podľa ktorého pevné spojenie (zošitie) jednotlivých listín (hárkov) zmluvy o prevode nehnuteľností vrátane jej nedielných príloh a geometrického plánu, ktorým má dôjsť k rozdeleniu nehnuteľností, predstavuje tzv. technickú jednotu zmluvy o prevode nehnuteľností. Pokiaľ zmluva nie je technicky jednotná, ide o nedostatok, na odstránenie ktorého musí byť navrhovateľ vyzvaný príslušným orgánom katastra. Najvyšší súd v tomto rozhodnutí rovnako technickú jednotu zmluvy o prevode nehnuteľnosti nehodnotil ako podmienku platnosti právneho úkonu.

Výklad vyžadujúci pevné spojenie (zošitie) jednotlivých listov zmluvy o prevode nehnuteľnosti nemožno vyvodiť ani s použitím analógie poukazujúcej na výslovné riešenie tejto otázky v § 44 ods. 3 zákona č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok), podľa ktorého ak notársku listinu tvorí niekoľko listov alebo hárkov, musia byť zošité šnúrou, ktorej voľné konce sa prekryjú nálepkou opatrenou odtlačkom úradnej pečiatky. Notárske listiny majú totiž povahu verejných listín a sú spisované notármi v rámci výkonu notárskej činnosti, ktorí pre dodržanie postupu vyplývajúceho z uvedeného ustanovenia majú potrebné technické možnosti. Okrem toho táto úprava je len pre prípady notárskych listín a nevzťahuje sa na prípady zmlúv o prevode nehnuteľnosti.

Na základe uvedeného možno zhrnúť, že nesplnenie tzv. technickej jednoty zmluvy o prevode nehnuteľnosti (pevné spojenie jednotlivých listov formou zošitia šnúrou) v prípade, ak zmluva má viac ako jeden list, nemá za následok neplatnosť právneho úkonu v zmysle § 40 ods. 1 OZ v spojení s § 46 ods. 2 OZ. Ak odvolací súd v posudzovanej veci dospel k opačnému právnemu názoru, ide o právny názor nesprávny, nemajúci oporu v zákone. Jeho rozhodnutie spočíva preto na nesprávnom právnom posúdení veci. Žalovaný teda opodstatnene namieta, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté vadou uvedenou v § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 O.s.p.); právny názor odvolacieho súdu v tomto rozhodnutí vyslovený je pre odvolací súd záväzný (§ 243d ods. 1 O.s.p.).“

21. Krajský súd v napadnutom rozsudku sp. zn. 11 Co 364/2012 z 10. apríla 2013 v zásade zopakoval argumentáciu najvyššieho súdu uvedenú v citovanom uznesení sp. zn. 6 Cdo 64/2011 z 26. septembra 2012 a k podstate veci uviedol:

„Vychádzajúc zo znenia § 40 Obč. zákonníka, upravujúceho neplatnosť právneho úkonu pre nedostatok formy je zrejmé, že len v prípade, ak zákon alebo dohoda účastníkov stanovuje pre právny úkon určitú formu, jej nedodržanie má za následok neplatnosť právneho úkonu. Sankcia neplatnosti právneho úkonu sa teda uplatní len vtedy, ak zákon (či dohoda) určitú formu alebo určitú náležitosť písomnej formy vrátane ich pojmových atribútov obligatórne vyžaduje a táto sa nerešpektuje. Právny úkon však nemôže byť

postihnutý neplatnosťou pri nedodržaní takej formálnej náležitosti, splnenie ktorej zákon (dohoda) výslovne pre určitý právny úkon nestanovuje.

... U zmluvy o prevode nehnuteľností zákon v ust. § 46 ods. 2 veta druhá Obč. zákonníka stanovuje ako ďalšiu náležitosť písomnej formy, že písomné prejavy účastníkov takejto zmluvy, vrátane ich podpisov, musia byť na tej istej listine. Žiadnu osobitnú pojmovú náležitosť v prípade, ak takáto zmluva tvorí viac ako jeden list, neurčuje. Zákon teda nevyžaduje pevné spojenie jednotlivých listov a neurčuje ani konkrétny spôsob, ako majú byť jednotlivé listy spojené tak, aby zodpovedali požiadavke uvedenej v citovanom zákonnom ustanovení. Ak Občiansky zákonník výslovne nevyžaduje v prípade, že zmluva o prevode nehnuteľností pozostáva z viac ako jedného listu, pevné spojenie jednotlivých listov formou ich zošitia šnúrou, a to ako špecifickú pojmovú náležitosť zodpovedajúcu požiadavke uvedenej v § 46 ods. 2 veta druhá Obč. zákonníka, nemôže mať nedodržanie takéhoto spojenia bez ďalšieho za následok absolútnu neplatnosť právneho úkonu.

Názor prezentovaný žalobcami by presahoval rámec platnej právnej úpravy, určujúcej náležitosti písomnej formy zmluvy o prevode nehnuteľností. ...

Keďže nesplnenie tzv. technickej jednoty zmluvy o prevode nehnuteľností (pevným spojením jednotlivých listov formou zošitia šnúrou) v prípade, ak zmluva má viac ako jeden list nemá za následok neplatnosť právneho úkonu v zmysle § 40 ods. 1 Obč. zákonníka v spojení s § 46 ods. 2 Obč. zákonníka a neboli zistené iné dôvody neplatnosti darovacej zmluvy z 27. 4. 1998, je rozsudok súdu prvého stupňa vecne správny a bolo potrebné ho potvrdiť v súlade s § 219 ods. 1 O. s. p. a to vrátane výroku o trovách konania, osobitne nespochybného.“

22. Z už citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov.

Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. II. ÚS 399/2010, IV. ÚS 51/2011).

23. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a k čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

24. Sťažovatelia vo vzťahu k namietanému porušeniu ich základných práv argumentovali odklonom namietaného rozsudku krajského súdu sp. zn. 11 Co 364/2012 z 10. apríla 2013 od právnej praxe riešiacej podmienky platnosti zmlúv o prevode nehnuteľností vo svetle požiadaviek § 46 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Poukázali pritom na stanovisko najvyššieho súdu sp. zn. Cjp 33/2001 z 3. októbra 2001.

K argumentácii sťažovateľov týkajúcej sa tvrdeného odklonu od právnej praxe sa podrobne vyjadril aj najvyšší súd v uznesení sp. zn. 6 Cdo 64/2011 z 26. septembra 2012 tak, že svoj už citovaný právny názor podporil novšou judikatúrou najvyššieho súdu (rozsudok najvyššieho súdu, sp. zn. 3 Sž o KS 55/2006 z 5. októbra 2006 uverejnený v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 3 v roku 2008 pod por. č. 32).

25. Vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje ústavný súd za potrebné uviesť, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (napr. I. ÚS 31/05). Preskúmanie rozhodnutia všeobecného súdu v konaní pred ústavným súdom má opodstatnenie len v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo rozhodnutím (opatrením alebo iným zásahom) došlo k porušeniu základného práva alebo základnej slobody. Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali

za následok porušenie základného práva alebo slobody (podobne aj IV. ÚS 43/04). Ústavnoprávnou požiadavkou je tiež to, aby všeobecnými súdmi vydané rozhodnutia boli riadne, zrozumiteľne a logicky odôvodnené.

Ústavný súd tiež pripomína, že nie je jeho úlohou zjednocovať rozhodovaciu prax všeobecných súdov, lebo zjednocovanie rozhodovacej praxe v danom (posudzovanom) prípade je vecou samotného najvyššieho súdu (obdobne I. ÚS 235/07, III. ÚS 26/08, III. ÚS 208/08, I. ÚS 93/09).

26. Je potrebné konštatovať, že sťažovatelia touto sťažnosťou namietali porušenie svojich práv rozsudkom krajského súdu sp. zn. 11 Co 364/2012 z 10. apríla 2013, nie uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 64/2011 z 26. septembra 2012.

Krajský súd v napadnutom rozsudku sp. zn. 11 Co 364/2012 z 10. apríla 2013 vychádzal z právneho názoru najvyššieho súdu uvedeného v uznesení sp. zn. 6 Cdo 64/2011 z 26. septembra 2012, ktorý bol pre neho v zmysle § 243d ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) záväzný. Podstata uznesenia najvyššieho súdu spočívala v interpretácii § 40 ods. 1 a § 46 Občianskeho zákonníka a jeho aplikácii na zistený skutkový stav.

27. Krajský súd napadnutým rozsudkom plne rešpektoval právny názor najvyššieho súdu vyjadrený v uznesení sp. zn. 6 Cdo 64/2011 z 26. septembra 2012, ktorým bol v zmysle § 243d ods. 1 OSP viazaný. Krajský súd vychádzal z názoru dovolacieho súdu, že právny úkon nemôže byť postihnutý neplatnosťou pri nedodržaní takej formálnej náležitosti, splnenie ktorej zákon výslovne pre určitý právny úkon nestanovuje. Občiansky zákonník nevyžaduje pevné spojenie jednotlivých listov a neurčuje ani konkrétny spôsob, ako majú byť jednotlivé listy spojené, aby zodpovedali požiadavke uvedenej v § 46 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Občiansky zákonník s nedodržaním technickej jednoty zmluvy konkrétnou formou (pevné spojenie jednotlivých listov formou zošitia šnúrou) nespája priamo bez ďalšieho ako následok absolútnu neplatnosť tohto právneho úkonu. Vzhľadom na skutočnosť, že nesplnenie technickej jednoty zmluvy samo osebe nemohlo byť dôvodom neplatnosti darovacej zmluvy podľa § 40 ods. 1 v spojení s § 46 ods. 2 Občianskeho

zákonníka, a tiež na to, že v predmetnom konaní neboli zistené iné dôvody neplatnosti darovacej zmluvy z 27. apríla 1998, krajský súd rozhodol, že rozsudok súdu prvého stupňa je vecne správny, a ako taký ho potvrdil.

28. Ústavný súd konštatuje, že viazanosť odvolacieho súdu právnym názorom vysloveným dovolacím súdom vyplýva z ustanovenia § 243d ods. 1 OSP. Ako už ústavný súd uviedol v náleze sp. zn. II. ÚS 433/2011, samotný základ povinnosti rešpektovať právny názor vyslovený nadriadeným súdom je súčasťou konceptu právneho štátu, princípu ochrany základných práv a slobôd, ktorého súčasťou je aj princíp preskúmateľnosti rozhodnutí.

Obsah pojmu „právny názor“ v ustanovení § 243d ods. 1 prvej a druhej vety OSP bol definovaný teóriou i súdnou praxou tak, že odvolací súd je viazaný názorom dovolacieho súdu tak pri posudzovaní otázok hmotného práva (aká právna norma a akým spôsobom má byť aplikovaná), ako aj pri aplikácii procesných predpisov (v čom spočívali vady v dokazovaní, iné vady v konaní, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, z akého dôvodu je potom rozhodnutie nesprávne a v čom sa nesprávnosť prejavuje). Pre odvolací súd je záväzný i právny názor spočívajúci v tom, ako má po procesnej stránke ďalej postupovať.

Zmyslom ustanovenia § 243d OSP je zabrániť tomu, aby sa odvolací súd dopustil znova po zrušení jeho skoršieho rozhodnutia rovnakých pochybení. Bez existencie povinnosti odvolacieho súdu rešpektovať právny názor dovolacieho súdu vyslovený v jeho zrušujúcom rozhodnutí by sa narušil účel dovolacieho konania.

Princíp nezávislosti sudcov vyjadrený v čl. 144 ods. 1 ústavy je len jedným z ústavných princípov, ktorý nemožno chápať absolútne a izolovane od iných ústavných princípov, predovšetkým všeobecných ústavných princípov právneho štátu ako sú zákaz svojvôle, princíp právnej istoty a princíp viazanosti orgánov verejnej moci (vrátane súdov) právom (princíp legality). Princíp viazanosti odvolacieho súdu právnym názorom dovolacieho súdu je potom legislatívnym premietnutím práve zákazu svojvôle a princípu právnej istoty do súdneho rozhodovania. Tieto princípy musia byť zabezpečené tak, aby bola vylúčená svojvôľa ktoréhokoľvek sudcu a aby bola garantovaná právna istota účastníkov občianskeho súdneho konania (II. ÚS 433/2011).

29. Ústavný súd vzhľadom na uvedené konštatuje, že v napadnutom rozsudku krajského súdu nezistil taký výklad zákonných predpisov rozhodných pre vec samotnú, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 ústavy a s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako to sťažovatelia tvrdia vo svojej sťažnosti. Krajský súd viazaný právnym názorom nadriadeného súdu vyjadreným v uznesení o dovolaní sp. zn. 6 Cdo 64/2011 z 26. septembra 2012 aplikoval na zistený skutkový stav relevantnú zákonnú úpravu, vysporiadal so všetkými podstatnými argumentmi sťažovateľov a z uznesenia je zrejmé, akými úvahami sa riadil pri právnom posudzovaní veci. Závery, ku ktorým krajský súd dospel, nemožno označiť za svojvoľné (arbitrárne) alebo zjavne neodôvodnené, keďže majú oporu v zákone a sú jasne a dostatočne právne zdôvodnené. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s právnym názorom krajského súdu, ktorý bol pri svojom rozhodovaní viazaný právnym názorom dovolacieho súdu vyjadreným v predchádzajúcim uznesení dovolacieho súdu, nestotožňujú, nestačí na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti, resp. arbitrárnosti napadnutého rozsudku.

Pokiaľ ide o tvrdený odklon od predchádzajúcej judikatúry najvyššieho súdu, ústavný súd uvádza, že jeho úlohou nie je zjednocovať rozhodovaciu prax všeobecných súdov, pretože ide o právomoc, ktorá prináleží najvyššiemu súdu. V okolnostiach danej veci je pritom podstatné, že sťažovatelia namietali rozhodnutie krajského súdu (ktorý bol už v danej veci viazaný právnym názorom dovolacieho súdu vrátane právnej argumentácie týkajúcej sa relevantnej judikatúry najvyššieho súdu k problematike tzv. technickej jednoty listiny), a nie uznesenie najvyššieho súdu, ktorým sa, ako tvrdia sťažovatelia, mal od svojej predchádzajúcej judikatúry odkloniť už v uznesení o dovolaní.

Ústavný súd tiež podotýka, že obsahom základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Postup súdu vychádzajúci z aplikácie konkrétnej zákonnej procesnoprávnej úpravy nemožno hodnotiť ako nezákonný napriek tomu, že nespĺňa očakávania účastníka konania.

Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľov v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu rozsudkom krajského súdu sp. zn. 11 Co 364/2012 z 10. apríla 2013

30. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu dospel k záveru, že z jeho odôvodnenia nemožno vyvodiť nič, čo by signalizovalo, že by mohlo dôjsť k neprípustnému zásahu do základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a do práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, keďže krajský súd v posudzovanom prípade ústavne konformným spôsobom interpretoval a aplikoval relevantné právne normy.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že medzi napadnutým rozsudkom a tvrdeným porušením základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by zakladala možnosť vysloviť porušenie týchto práv po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, v dôsledku čoho pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľov aj v tejto jej časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

31. Keďže ústavný súd odmietol sťažnosť ako celok, o ďalších nárokoch sťažovateľov nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. apríla 2014